

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

A »Népnevelők pesti egyletének«, az »Egyetemes tanítógyűlés 50-es bizottságának«, a »Budapesti tanítótestületnek«, az »Eötvös-alapgyűjtő központi bizottságnak«, az »Országos paedagogiai társaságnak«, a Czeplédvidéki — s több tanítóegyletnek rendes közlönye.

Felelős szerkesztő: **Lakits Vendel.**

Megjelenik e lap minden szombaton. **Előfizetési ára:** Egész évre 4 fnt, félévre 2 fnt negyedévre 1 fnt. **Hirdetések** 2 has. petit soronként 10 krral számítottak. **Kéziratok** a szerkesztőhöz (Józsefváros, Bezerédy-utca 1. sz. iskola); **előfizetési pénzek.** reclamatiók sat. Weiszmann festvérekhhez mint kiadókhöz (V. ker., Lipótváros, nádor-utca 14. sz.) küldendők.

Egy vagy több tanítóval birjon-e a képezdei gyakorló iskola?

A pozsonymegyei tanítótestület VII. nagygyűlésén a képezdei szakosztály Sághy Béla urnak, a pozsonyi tanítónőképezde gyakorló iskola tanítójának indítványára a következő határozatot hozta: Elvi tekintetből kívánatos volna, hogy a gyakorló iskola 6 tanítóval birjon; de miután ez gyakorlatilag még most keresztül nem vihető, s hogy a gyak. iskola a szükséges eredményt mégis elérhesse: óhajtandó, hogy a képezd. gyak. iskolában legalább 2 tanító alkalmaztassék.

Véleményem szerint — tekintetbe véve a tanítóképezdek célját, feladatát, sem elvi, annál inkább pedig gyakorlati szempontból sem indokolt a fentebbi határozat, vagyis, hogy a képezd. gyak. iskola egynél több tanítóval birjon. — Ellenkezőleg, azt állítom, hogy a gyak. iskolának, ha feladatának teljesen meg akar felelni, egy tanítónál többet nem szabad birnia.

Lássuk, hogy miért nem.

»Mivel a képző és előre törekvésre ingerlő elem nem egyedül a tantárgyak minőségében, hanem főleg azoknak miként való ismertetésében rejlik, ennél fogva a tanítóképző intézeteknek az ismeretek gyűjtésére célzó vezérlése nem első rendbeli és épen nem egyedüli céljuk, hanem mindenekfeletti feladatuk: az ismereteknek paedagogiai feldolgozása, annyira, hogy az ismeretek megszerzésére bármit tegyenek, munkájukon mindenkor bizonyos paedagogiai üdéségnek kell előmleni s tanításuknak a növendékek önálló előhaladására kell célozni: — De hogy ezen paedagogiai tekintetek és célok sikeres hatással bírassanak: a képezdei növendékek előtt mindazon eselekvéseknek, melyeknek tudása leendő pályájukon szükséges, elő kell fordulni s azoknak végrehajtását meg is kell velök kísértetni, más szóval — a tanítóképezdei tanításnak a népiskolai tanítás előlépének kell lennie.«

Az előadott okoknál fogva minden tanítóképezde mellé egy gyak. iskolának föllállítása rendeltetett el.

Hogy mily nagy fontossággal birnak a képezd. gyak. iskolák; hogy azok nélkül a tanítóképezdek működése elméleti és így a célnak meg nem felelő volna, úgy hiszem, hogy szükségtelen a szak-

ember előtt bizonyítani. De ez csak akkor áll, ha a képezd. gyak. iskolák előképei a népiskoláknak; ha azokban oly tanítók működnek, a kik a gyakorlat terén kitűntették magukat, érdemekkel bírnak; tehát nem olyanok, a kik alig hogy elhagyták a képezdét. Ugyanez áll a tanítóképezdei tanárokról is. Határozzon az érdem, nem pedig a meg nem érdemelt pártfogás.

A képezd. gyak. iskoláknak, a mint fentebb mondtam, a népiskolák előképeinek kell lenniök.

Tekintetbe véve viszonyainkat, vagyis azt, hogy Magyarország népiskoláinak tulnyomó része olyan, a melyben csak egy tanító működik, és hogy az egy tanítónak — a törvény parancsa és a legújabb kiadott szigorú ministeri rendeletek folytán — hat osztályt kell szervezni és egyszerre vezetni: kérdem, vajon nevezhető-e a képezd. gyak. iskola a népiskola előképének, ha abban nem egy, mint a népiskolában, hanem több tanító működik?

Ha a tanítójelöltek a képezdében az osztatlan népiskola hat osztályának egy tanító általi vezetését gyakorlatilag (tehát nem elméleti előadásokban keresztül) véve nem láthatják: képesek lesznek-e ők, mint tanítók e valóban nehéz, »mesteri« ügyességet igénylő munka végrehajtására, s ha nem, áll-e a képezd. gyak. iskola a gyakorlat szolgálatában?

Valamely tanító nagy ügyességgel bírhat 1, 2, 3 sőt még a 4 osztályu osztatlan népiskola vezetésére is, de nagyon nehezen, vagy egyáltalában nem tudja betölteni feladatát egy 6 osztályu osztatlan iskolában. Pedig ilyen legtöbb van hazánkban.

A mondtak, melyek a fennálló viszonyoknak megfelelnek, már a népoktatási törvény alkotásánál is tekintetbe vétettek, elrendeltetvén, hogy a képezd. gyak. iskolában csak egy tanító alkalmaztassék.

Nagyon sajnálom, hogy Sághy B. ur indítványának indokait nem hallottam. Ugy hiszem, hogy nemcsak az én, hanem sok más kartársam óhaját is fejezem ki, ha ezennel bátorodom Sághy B. urat felkérni, miszerint szíveskedjék indítványa indokait a »Népnevelők Lapja«-ban közzétenni.

Gondolom, hogy a t. szerkesztő ur a nyilatkozat közzétételére szívesen enged helyet. (Készséggel. Szerk.)

Sárosfán, 1878. július 9.

Zádor Gyula,
népnevelő.

A népiskolai törvény revisiója.

A népiskolai törvény revisioja egyik legfontosabb tárgyát képezendi a magyarországi tanítók III. egyetemes gyűlése tanácskozásainak. E fontosság érzete készit engem, hogy ez ügy érdemében felszólaljak.

Szerény véleményem szerint az 1868. évi XXXVIII. törvénycikk némely pontja módosítást kíván, más pontjai pedig az eddig tapasztaltnál szigorubb végrehajtást igényelnek.

Aki népoktatási ügyünket az utóbbi 10 évben különös figyelmé tárgyává tette, lehetetlen, hogy be ne látta volna, miszerint hátramaradásunk oka nem mindig és mindenütt a törvény hiányában vagy annak hiányosságában, de igen sokszor végre nem hajtásában keresendő. Azt

hiszem, hogy pályatársaim legnagyobb részének véleményével találkozom, midőn az ismétlő oktatásra nagy súlyt fektetek.

Foglalkoztak e kérdéssel szaklapjaink kivétel nélkül, és mindenik kimondta ennek szükségességét. És vajon a törvény oka-e annak, hogy ismétlő oktatás hazánkban a valóságban alig létezik? Szerintem — nem! Hiszen a törvény rendeli azt. Hanem abban rejlik a hiba, hogy nálunk a törvényt nem igen hajtják végre.

A mondottakat tekintetbe véve, a III. egyetemes tanítói gyűlés úgy jár el helyesen, ha — a midőn a módosított törvényt a képviselőház- vagy kormánynak elfogadás végett benyújtja — egyszersmind kérelmezi a nem módosított szakaszok szigorú végrehajtását is.

Az 1868. évi XXXVIII. törvény cikk következő szakaszai kívánna módosítást:

A 11. §. 3. pontja és az 55. §. úgy módosítandók, hogy az elemi népiskola kötelezett tantárgyai közé a magyar nyelv is felvéttessék.

Az iskola-épületekről szóló 27. §-hoz függesztendő vagy külön szakaszba igttatandó: »Iskola-épületek szomszédságában zajos műhelyek és gyárak, valamint a kocsimák- és bordélyházak nyitására engedély nem adható.«

A 108. §. így módosítandó: »Felvétetnek a 15. évöket betöltött oly leányok, kik a felső népiskolai tanfolyamot egészen bevégezték.«

A tanítóképző-intézetekről szóló fejezethez e szakasz adassék: »Tanító- és tanítónőképző-intézetekhez oly egyének neveztesse ki tanárokkul, kik községi vagy felekezeti népiskolánál huzamos ideig tanítóskodtak.

A 88. és 111. §§-ban a tanítóképző-intézetekben kötelezett tantárgyak közé szükségesnek tartom az egészségtan felvételét is.

A 142. §-t úgy kívánna módosítani, hogy: a) az elemi népiskolai rendes tanító fizetése tisztes lakáson és legalább egy negyed holdnyi kerten kívül nem lehet kevesebb, mint: 400 frt o. é. b) az elemi népiskolai segédtanítóé 300 frt o. é.

Végül a 147. §-t következő módon ajánlom megváltoztatni: »Mind den nép- és polgári iskolai tanító köteles valamely tanítói együletbe belépni és az együleti gyűlésen megjelenni, a midőn az iskolafenntartó községtől utazási költséget és napi díjat huz.

A népiskolai hatóságokról szóló törvény e szakaszai változtandók meg:

A 7. §. 4. pontjának b) és c) betűi alatt felsorolt fegyelmi büntetések törültsessenek.

A 8. §. oda módosittassék, hogy a népnevelési bizottságba a törvényhatóság területén levő állami, községi valamint mindegyik vallásfelekezet tanítói közül maguk a tanítók választanak egy-egy tagot.

Módosítani óhajtom a tanítói nyugdíjintézetéről szóló törvény

7. §-át úgy, hogy éltük végeig élvezendő nyugdíjat huznak azon tanítók, kik 30 évig működtek, bármily koruak legyenek is.

A 9. §. 2. pontja: A beszámítható 10-ik szolgálati év bötöltéseig bármennemű tanító s óvó számára negyven évi szolgálat után járó nyugdíj összegének 60°/_o-a, mely a 11-dik évtől kezdve mindegyik szolgálati év után 2°/_o-kal növekedik.

A jelen törvény által nyújtott kedvezményből ne zárassanak ki az 55-ik életévöket betöltött tanítók.

Ajánlottam módosítások igazolásától fölmentve érzem magamat; megbeszélés tárgyául szolgáltak már e pontok hosszabb idő óta. Ezek hasznos voltáról, illetőleg szükségességéről Magyarhon tanítói meg vannak győződve.

* * *

Szabad legyen most felsorolni népoktatási törvényeink azon szakaszait, melyeknek szigorú végrehajtását a magas kormány különös figyelmébe óhajtanám ajánlani.

Az 1868. évi XXXVIII. törvénycikkből a 4., 11., 27., 34., 54., 86. és 94. szakaszok igényelnek szigorú végrehajtást.

A népiskolai hatóságokról szóló törvény 3. §-ának első bekezdése, 5. §., 13. §. negyedik bekezdése hajtandók szigorúan végre.

Azt kérdezhetné valaki: hát a többi szakaszait az oktatásügyi törvényeknek nem kell megtartani? Meg kell biz azt valamennyit! — De az elősoroltakat tartom én leginkább olyanoknak, melyeknek rendelkezései legtöbbször nem teljesítetnek — és tartom ezeket olyanoknak is, a melyeknek nem teljesítése miatt szenved népoktatási ügyünk legtöbbször hajótörést.

Ó-Kanizsán, 1878. évi július hó 1-én.

Katona Sándor.
népisk. tanító.

Könyvismertetés.

Hazai és általános földleírás. kapcsolatban a hazai történelemmel és alkotmánytannal. Irta R o d e r Adolf.

(Vége.)

Az I. évfolyami rész rövid ismétlése után a népiskolai IV. osztály tananyaga következik. Ez sem elégit ki bennünket, a mennyiben az anyag tulságos rövidre van szabva, csak 27 lapra terjed s ennek is jó részét a »kérdések és feladatok« foglalják el.

A ministeri új tanterv a IV. osztálynak a honismertetést írja elő; ezen kívül, de általánosabb vonásokban, Európa államainak ismertetését s végül, igen rövidre szabva, a többi világrészeket, a földgömb rövid ismertetésével. Mindezeket a t. szerző csak dió-, sőt mondhatni mogyoróhéjban adja.

Magyarországot úgy ismerteti, hogy utaztatja a gyermeket a térképen. Elindul Szombathelyről, innen Kis-Cellbe, Veszprémbe, Székes-Fehérvárra megy, honnan Budapestre érkezik. Innen tovább utazva érinti Cegléd, Kecskemét, Szeged, Arad, Szászváros, Károly-Fehérvár, Nagy-Enyed, Torda, Kolozsvár városokat, honnan visszafordulva, Nagy-Várad, Gyula, Szabadka, Zombor, Eszék, Villány, Pécs, Szigetvár, Zákány, Nagy-Kanizsa, Zala-Egerszeg és Hidvég érintésével Szombathelyre tér vissza.

Más irányban pedig a tiszavidéki vaspályán utazva Nagy-Váradról Püspök-Ladány, Debreczen, Nagy-Károly, Szathmár-Németi, Nagy-Szöllős, Beregszász, Sátoralja-Ujhely, Gölnic, Igló, Káposztafalu, Poprád, Rózsahegy, Szent-Márton, Mosóc, Körnöcbánya, Selmezbánya, Aranyos-Marót, Nyitra, Surány, Érsekújvár, Komárom, Ujszőny, Győr, Pápa és Kis-Cell mellett haladva tesz körutat. Ezek után felsorolja az egyes kerületekben levő vármegyék neveit.

A magyar korona alá és Ausztriához tartozó társországok, valamint Európának többi államai is, ugyszólván csak említve vannak.

Ezek után az utazás ismét térképen történik, előbb a Dunán, ennek eredetétől egész a Fekete-tengerig, azután tengeren, végül pedig Triesttől egész Szombathelyig ismét vasúton.

A föld többi részei s azok országai nem egészen egy lapon, alig 23 sorban vannak felsorolva.

Mi igen helyesnek tartjuk, hogy a földrajz tanítása utazási módokban történjék, de elengedhetetlen követelmény legyen az is, miszerint a gyermek ismerje az ország egyes vidékein előjövő terményeket s tudja, melyik a hegyes vidék, merre fekszik tőle egyik másik megye, milyen annak a talaja, melyek a vizei, főbb terményei? Mindezek pedig vagy a folyamrendszer (kerületek), vagy a vidékek szerinti felosztás által ismertethető meg legkönnyebben. Az utaztatás ezen felosztás mellett is eszközölhető, sőt az így tanultak ismétlése és összesítése céljából külön is adható a könyvben.

És ez nem terjedne sokra, mert bátran elhagyhatók 4-ik osztály számára irt könyvből azok, a miket szerző a föld körüli utazókról, Kopernik, Keppler, Galilei, Newton s más tudósokról mond.

Sokkal helyesebb beosztással állította egybe szerző az 5-ik osztály tananyagát, melyet egyszersmind a polg. iskola I-ső osztályának is szánt. Eltekintve a történelmi résztől, melyet mi a ministeri új tanterv kívánalma szerint is külön kézikönyvben óhajtunk nyújtani a megillető osztályok növendékeinek, szerző itt jobb irányt követett mint a III. évfolyami részben.

De szeretnők tudni, miért nem vette fel szerző könyvének ezen részébe Ausztriát Európa többi országaival s a többi földrészeket? Hisz a min. tanterv ezeket is előírja az V. osztály számára, és pedig kimerítőbben rendeli tárgyalni mint a 4-ik osztályban.

Igaz, hogy a negyedik évfolyami részben ezek befoglaltatnak, de ezt meg a népiskola VI. és polg. iskola II. osztálya számára készítette szerző ur. Itt helyén van, csak hogy hiányzik mellőle a csillagászati földrajz, melyet nem elég 6 oldalon adni, miként szerző tevő, hanem legalább olyan terjedelemben, miként azt a min. tanterv rendeli.

Ismertetésünket jóakarattól, a ministeri tanterv s az osztott népiskola szemelött tartásával irtuk. Azért tettünk ennyi kifogást a könyv ellen, melyet alig tettünk volna, ha szerző az egy vagy legfőlebb két tanítóval bíró népiskoláknak szánta volna könyvét; mert ez esetben, némi javítások után — miként már jeleztük is — igen használhatónak ítéljük s az osztatlan népiskolák számára ajánljuk is.

Rezi Sándor.

Szerény megjegyzés „a tizes számrendszer megismertetése” című cikk egy pontjára.

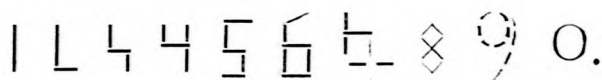
A »Népnevelők Lapja« ez évi 26-dik számában Morvay Károly okl. polg. isk. tanító ur, a tizes számrendszer megismertetéséről a népiskola III. elemi osztályában, egy minta gyakorlati előadást, magyarázatot közöl, melyet sokan köszönettel vehettünk s élvezettel olvashattunk.

Azonban e cikkben az arábiai számjegyekről szóló pont — szerény véleményem szerint — nem oly eredeti, megragadó, épületes és könnyű, mint lehetne, sőt a semmi (0) előhozásánál erőszakolt.

Szabad legyen azért nekem e kínálkozó alkalommal az arábiai számjegyek azon egyszerű magyarázatát közölnöm, melyet olvastam s gyakorlok, melyet a gyermekek örömmel hallgatnak, el nem felednek.

Gyermekek! Az arábiai számjegyeket nem ok nélkül írjuk, olvasuk úgy a hogy szokták, épen úgy kell azokat írni, kimondani, mindenik számjegy épen annyit jelent, a mennyinek mondjuk. Egy derék arábiai tudós gondolta ki így ezen számjegyeket. Ő így gondolkodott: mindenik számjegy jelentsen annyit, a mennyi egyenes vonal, egyenes húzás van benne, s húzgálta az egyenes vonalakat jobbra-balra, fel-le, függélyesen és vízszintesen mindaddig, míg sok okoskodás után készen volt vele.

Nézzétek! hogy gondolta ő ki, hogy írta ő le ide-oda való egyenes húzásokkal, vonalakkal a számokat:

Még egyet olyat is irt, a melyikben egy egyenes vonal sincs, és elnevezte semminek.

Ugy-e? mindenik számjegyben annyi egyenes vonal, húzás van, a mennyit jelent; az egyben egy, az ötben öt, a hétben hét stb., és a semmiben semmennyi egyenes húzás sincs s azért a neve semmi.

Hogy e számjegyeket most már kerekebben írjuk le, nem oly szegletesen, mint a hogy ki volt gondolva, az azért van, mert így csinosabbak: hanem a semmit épen úgy írjuk le, mint az írta volt, a ki kitalálta.

Kikérdezés. Tanító: Számláljátok meg, hány egyenes vonal van a 3-ban, 8-ban stb. Gyerem.: 3, 8 stb. Tanító: Mért hívják a 0-t semminek? Gyerem.: Mert semmi egyenes húzás sincs benne.

Tanító: Irjátok le az arábiai számjegyeket először úgy, a mint az a tudós kigondolta, leírta; irjátok le aztán úgy, a mint most írjuk.

B.-Diószeg, 1878. jul 9.

Kalmár Ferenc.

T Á R C A.

Az „Eötvös-alap“ bizottsági gyűlése Keszthelyen.

Az Eötvös-alap bizottság tagjait kettős lelkesedés vezette Keszthelyre, melyek elsejének szülője volt az ügy, amelynek terjesztését mindenkor és mindenhol oly odaadással és áldozatkészséggel szeretik eszközölni, míg a másoknak alapja volt a vágy, — láthatni a magyart tengert s annak a nagy költő által a hazafiui meleg érdeklődés tárgyává tett gyönyörű vidéket.

Huszonegy tanító, (Tipray Mihály ujjpesti és Györffy Iván esztergomi tanító kivételével mind budapestiek) két tanítónő és népszínházunk első művésze, Tamássy József képezték a Keszthelyre induló társaságot. Felemlithetjük talán, hogy a »Népnevelők Lapján« kívül, melynek szerkesztője és több munkatársa volt az utazók között, még a »Hon«, a »Pester Lloyd« és »Ellenőr« küldtek hirlap-tudósítókat.

Folyó hó 5-én reggeli 7 órakor elhelyezkedtünk egy kizárólag általunk elfoglalt vasuti waggonban, hol a társalgás csakhamar a legélénkebb szint ölté, lévén mindannyian régebbi ismerősök.

Hogy mik képezék utközben a beszélgetés tárgyait, melyenek valának azon élcek, melyek utazó-társaságunkat olykor a legderültebb hangulatba helyezte, azt — miután e sorokat minden jegyzék tevése nélkül írjuk — bajos volna az emlékezet szálain visszarángatni, kivált most, midőn azokra már a türelmetlenkedő betű-szedő gyerek vár. Amit mégis az utunkba eső tájakról feljegyzek, az azon ajánlat a nyájas olvasó számára, hogy ha még nem látta és teheti, tekintse meg a dunántuli szépen kezelt mezőgazdaságot, nézze meg messze elterülő náderdőkkel borított s a vizi madarak ezrei által lakott velencei tavat, nézze meg végre magát a Balatont, kies fekvésű falvaival, a történet és költészet által méltán dicsőített várromjaival, tekintszen végig annak mérföldekre terjedő sima tükreán, melynek messze távolában az ég szokott fürdeni, és akkor azon meggyőződésre jut, hogy látta a világ egyik legszebb, lelegzagadóbb táját.

De térjünk vissza a sorrendre. Bizottságunk tagjai ismertető jelű nemzeti színű csokrokat tűztek fel, ugyanilyeneket viseltek keszthelyi kollegáink is, kik közül négyen — mintegy tiz kocsival — vártak reánk a várostól egy órányira fekvő vasuti állomásnál, hol Csathó Alajos, e széptehetségű derék fiatal tanító, ki ott időzésünk alatt közszeretetünk tárgya lett, mondott igen csinos üdvözlő beszédet, mire Péterfy Sándor válaszolt.

Ezután a kocsik szép rendben a Balaton partját szegélyező gyönyörű fasor között haladva, robogtak a város felé a zászlóval díszített iskolai épülethez, hol a keszthelyi tanférfiakon kívül még nagy számú közönség is várakozott reánk, mely megérkezésünkkor harsány »éljen!« kiáltással fejezte ki irántunk érzett rokonszenvét.

A midőn a kocsikról leszálltunk, Süpeki Balás Árpád, a tudományos férfiú, a felsőbb gazd. tanintézet köztisztelet- és szeretetben álló jeles igazgatója és iskolaszéki elnök fejezte ki azon örömet, melyet — ugymond — Keszthely városa érez akkor, midőn az Eötvös-alap bizottsága gyűlését ott tartja. Péterfy S. viszonzválasza s a bemutatások után az elszállásolás történt meg.

Alkalmunk volt e közben meggyőződni Keszthely város lakóinak igazán magyaros vendégszeretetéről. A háziur ünnepi ruhában várta vendégét a ház kapuja előtt, hasonlókép a házi-asszony az előszoba ajtajánál, szívesen üdvözlővén megérkezett vendégüket. »Jőjj be jőjj... már megjött a bácsi!« szolt a házi kisasszony a család legkisebb csemetéjének, a mely szavak eléggé jellemzők arra, hogy a vendég ott »várva-várt« volt.

Ebéd után a nagy terjedelmű, díszes grófi parkot néztük meg, melynek nevezetesebb pontjai az élőfákból mesterileg készült szinkőr s ugyanily fákból álló napóra. A kastélyban Józsa László, a Festetics grófok egykori nevelője, szíveségéből láttuk a negyvenezer kötetnél többet felmutató családi könyvtárt, melyből magára a paedagogiai osztályra büszke lehetne egy-egy tanítóegylet. Innen a Balatonhoz mentünk, melyben ha meg nem fürödhettünk, legalább ladikáztunk azon.

Este »Nieszner vendéglőjében« közvacsora volt rendezve, melynek fákkal ültetett tágas udvari helyiségét Keszthely válogatott közönsége a szorongásig megtöltötte. A cigány-banda sem hiányzott: húzta

busan, keservesen, hol vigan s örült, ha egy-egy toaszt kerekedett, mely alatt pihenési időt nyerhetett. Vacsora után táncra kerekedett a buzgó ifjuság s csak késő éjjel hagyta abba

Másnap, 6-án reggel 8 órakor templomba mentünk, az Eötvösért szolgáltatott mise meghallgatására. Ennek végeztével a praemontrei kanonok-rend keszthelyi gymnasiauma igazgatójánál tisztelegvén, ennek vezetése mellett a könyv- és természettárt, továbbá a tanhelyiségeket néztük meg. Innét Svastics Károly apát-plebános- továbbá a város hatóságánál tettünk látogatást, ugy szintén Balás Árpád gazd. int. igazgató urnál, aki szives előzékenysége- s odaadó buzgalmával mindnyájunk tiszteletét, rokonszenvét megnyerte. Délelőtt 10 órakor volt a bizottsági gyűlés a gazdasági intézet nagy termében. A gyűlés lefolyásáról és a hozott határozatokról majd fognak szólni a jegyzőkönyvek: itt elég legyen felemlíteni annyit, hogy a nagyszámu közönség, melyben a szépem és a gazd. tanintézet ifjusága gazdagon volt képviselve, azt a legnagyobb érdeklődéssel hallgatta végig.

(Vege következik.)

Claudus.

Az 50-es bizottság ügyiratai.

Az »alsószabolcs-hajdukerületi reform. egyházmegyei tantestület« véleménye a magyarországi neptanítók 50-es bizottsága által az országos III-dik egyetemes tanitógyűlés ügyrendére kijelölt vitakérdésekre.

1. Országos egyesületté alakulás.

Egyházmegyei egyetemes tanitóttestületünk, az »aradvidéki tanitóttestület által — országos egyesületté alakulás céljából — készített tervjavaslatot minden pontjában magáévá teszi s annak a III-ik egyetemes tanitógyűlés által leendő felvételét s teljesen keresztül vitelét melegen óhajtja.

2. Az Eötvös-alap ügye.

Tanitóttestületünk a III-ik egyetemes tanitógyűlés által kívánja kijelölni és megállapítani az utakat és módokat, melyek által az »Eötvös alap« jövője és áldást hozó élete biztosítva legyen.

3. A népoktatási törvények módosítást igénylő pontjai.

Hasson oda a III-ik egyetemes tanitógyűlés, hogy a törvényhozás, az 1868. XXXVIII. t. c. 4-ik §-ához pótlólag mondja ki, mikép: »a mulasztások után bevett s az iskolai hatósághoz áttett büntetéspénzek ne mellékes célokra, hanem tisztán és egyedül tanszerekre, továbbá szegény gyermekek ruházatára és könyvvel ellátására fordítottassanak. E pénz hova és miként lett felhasználásáról a községi hatóság az iskolai hatóságtól időnként számadást vegyen.«

Mondja ki a törvényhozás, hogy »a 68. XXXVIII. t. cz. 34-ik §-a szigoruan vitessék keresztül, hol pedig ennek keresztülvitele legyözhetlen akadályokba ütközik: ott a tanító 80 növendéken túl a többlet aranyához mérten, külön díjaztassék.«

Hasson oda a III. egyetemes tanitógyűlés, mikép a 68. XXXVIII. t. c. 52-ik §-ánál »az ismétlőiskolai oktatás díjának minimumát a törvény határozza meg, és pedig 50 növendékig 80 forintban, azonfelül 100 frtban.

Hasson oda az egyetemes tanitógyűlés, mikép a törvényhozás a 68. XXXVIII. t. c. 142-ik §-át változtassa meg s mondja ki azt, hogy »a rendes tanítók fizetési minimuma kis községekben 400, nagy községekben 500

forintot tegyen, az 5-öd éves pótlék a fizetés 10%-át tegye s addig növel-
tessék, míg a fizetés másfélszeresét el nem éri.«

— A semmi felelősséggel nem bíró közigazgatási és törvénykezési
írnokok 400—600 forint fizetést huznak, a népnevelők pedig 200—300 fo-
rintot; a megyei hivatalszolgák s börtönőrök rendszeres fizetését sem min-
denütt élvezik, holott a néptanítóktól Egyház és állam követelik, hogy ön-
állók, a közműveltség haladásával lépéstartók, tanulók és tanítók legyenek.
Nem lealázó guny-e ez a közműveltség és haladás alapja, a népnevelés
ellen? A törvényhozás vagy akarja az elemi népoktatás általában a népne-
velés felvirágoztatását, vagy nem; ha akarja a célt, gondoskodnia kell az esz-
közökről is.

4. A felnőttek oktatása és a népkönyvtárak ügye.

Tanítótestületünk a felnőttek oktatásának eszméjét nem ejti el, egye-
lőre azonban a népkönyvtárak létrehozása és gyarapítása által kívánja azt
előmozdítani. E célból tanítótestületünk kéri a III-ik egyetemes tanitógyűlést,
hasson oda, miszerint: »a községek, népkönyvtárak gyarapítására lélekszám
arányhoz képest évenként bizonyos összeg fizetésére törvény által kötelez-
tessenek.«

5. Az iskolai takarékpénztárak kérdése.

Azon reményünk van-e kérdés tárgyalásánál, hogy valahára ki-
mondja a III-ik egyetemes tanitógyűlés, mikép »a takarékpénztáraknak az
elemi népiskolákban meghonosítása még oly helyeken sem egyeztethető össze
a népiskola feladatával — rendeltetésével, hol a háziipar taníttatik.«

A gyermek a szüleé. A gyermek a szüle által vásárolt szerekkel s
anyagból készíti ipar-cikkeit. A gyermek cselekedhetik-e nemesebbet s meg-
cáfolhatatlanul egyenes kötelességét teljesítheti-e helyesebben, mint ha meg-
érdemelt néhány krajcárjával szülei terhén segít?

Az iskolai takarékpénztárról, azt gyakorlatilag ismerő egy tanítótár-
sunk által tantestületünk előtt felolvasott értekezésben elősorolt s az iskolai-
takarékpénztárak behozatalát károsnak tartó nagyon-nagyon sok okot mellőzve,
csupán azon nézetnek adunk kifejezést, mikép az elemi népiskola, mely kü-
lönben is megemészthetetlen tananyagokkal már túl van tömve, az iskolai
takarékpénztár-féle üdvösnek nem ismert intézmény behozatala által hova-
tovább letér azon utról, melyen feladatának megfelelhethetne.

6. A vallásoktatás ügye.

Tantestületünk a szoros értelemben vett vallásoktatás keze-ésére il-
letékesnek egyedül a hittanszakot elvégzett tanítókat s lelkészeket tartja;
azonban, mert meg van győződve a felől, miszerint felekezeti iskolákkal
szemben, a törvényhozás, a felekezetek törvény által biztosított önkormányzati
jogaival összeütközésbe nem jön és nem is jöhet: a vallásoktatás kérdését a
különböző vallásfelekezeti tanítótestületek tetszés szerinti megoldására bizza
s a III-ik egyetemes tanitógyűlés tárgysorozatából kihagyatni kívánja.

Tóth Mihály,
szakbizottsági jegyző.

Sólyom Antal,
tan. test. központi elnök.

Javaslat a „kat. néptanítók székesfehérvári egyletének a ma- gyarországi néptanítók 50-es bizottsága által a III. egyetemes tanitógyűlés ügyrendére kijelölt tetelekről.

1. Az országos egyesülésre vonatkozó javaslatra nézve szívesen
üdvözli az »Aradvidéki tanítóegylet« erre vonatkozó szabálytervezetét,

mégis azon óhaja nyilvánításával, hogy az egyetemes gyűlések rendszerint Budapesten, az ország fővárosában, mint oly helyen tartassanak, mely leginkább alkalmas arra, hogy a vidéki tanító tapasztalatainak s ismereteinek bővítésére a legtöbb alkalmat nyújtja.

2. Az »Eötvös-alap« ügye. Anyagi erejének növelésére szükségesnek látja, hogy az ügy iránti érdekeltség emelése szempontjából *a)* gyűlései vándorgyűlések legyenek, — *b)* minden egylet bizonyos évi tagdíjat fizessen. — *c)* az egyetemi tanulók ösztöndíjait leginkább vidéki tanítók gyermekei élvezzék.

A »sz. Gellért társaságra« vonatkozólag oda nyilatkozunk, hogy jelenleg az »Eötvös-alap« rovására — megalakítása érdekében — mozgalom ne indíttassék meg.

3. A népoktatási törvények módosítása. *a)* 100 gyermeknél több semmi esetre se engedessék meg egy-egy osztályban — *b)* A magyar nyelv kötelező tantárgy legyen az ország bármely népiskolájában. — *c)* A tanítók fizetésének minimuma falun 300 és 400 frt, városban 500 és 600 frt legyen. — *d)* Az 55 éven felüli tanítók is vétessenek fel a szolgálati évek legalább $\frac{2}{3}$ -ának betudásával; s hogy a községi tanítók részéről 1868 óta befizetett 2% iratnék jóvá azon összegnél, melyet az 1874. nyugdíj törvény értelmében lefizetni kötelesek; s továbbá, hogy 40 szolgálati év helyett 30 év vétessék. — *e)* A kisednevelés György Aladár indítványa értelmében törvényesen szabályoztassék. — *f)* Emelkedjék törvény erőre ama minist. Rendelet, hogy az egyleti gyűlésekre menő tanítók fuvar és napi költségben lerészesítesnek, s hogy a felekezeti tanítók is valamely egyesthez tartozzanak.

4. A felnőttek oktatását akként véljük szabályozni, hogy az községenként a lakosok értelmesebbjei által vásár- és ünnepnapokonti fölölvasások által pótoltatnának; különösen a gazdaszat, ipar- és egészségi szabályok megismertetése által.

5. Az isk. takarékpénztárakra vonatkozólag azon véleményben vagyunk, hogy ezen intézmény Magyarország iskoláiban átlag nem honosítható meg.

6. A vallásoktatás ügye, mely kizárólag a hitfelekezetek ügye, egyszerűen elejtessék; de helyette javaslatba hozatik Péterfy Sándor emeletéle: »Milyenek legyenek tanító egyleteink?»

Székesfehérvárott, 1878. július 1.

Göbel János György,

biz. tag.

Tóth Józset,

biz. tag.

Greizinger Márton,

biz. elnök.

Bardon József,

biz. jegyző.

A pest-pilis-solt-kis-kunmegyei hivatalos tanítótestület által 1878-ik június 30-án tartott rendes közgyűlés jegyzőkönyvéből.

6. Targyaltatott az aradvidéki tanítóegylet tervezete a magyarországi népnevelőegyletek szövetségéről.

Határozatott: A testület a szövetség eszméjét pártolja; a kivitelre nézve azonban az a véleménye, hogy ezen ügy az 1872. évi szept. 2-án kiadott ministeri rendelet alapján legkönnyebben volna elintézhető és a kitűzött cél legsikeresebben elintézhető.

7. Tárgyaltatott az »Eötvös-alap« ügye.

Határozatott: Az »Eötvös-alap«-ot a testület áldásos intézménynek tartja, miért is növekedését s fölvirágzását melegen óhajtja. A segélyezésre nézve pedig azt véleményezi a testület, hogy az elaggott tanítók, özvegyek és árvák segélyezése országosan és általánosan eszközöltessék; de azon gyermekeknél, kiknek szüleik élnek, és kik helyben levő iskolába járnak, a segélyezés csak a tankönyvekre szoríttatik.

8. Tárgyaltatott a **népoktatási törvények módosítást igénylő pontjaira vonatkozó kérdés.**

Határozatott: A testület legfőbb óhajtása ez ügyben az, hogy a népoktatási törvények akként módosíttassanak, miszerint a magyar nyelvnek tanítása az ország összes községi és felekezeti iskoláiban kötelezővé tétessék.

9. Tárgyaltatott a **felnttek oktatására és a népkönyvtárak felállítására** vonatkozó kérdés.

Határozatott: A testület a felnöttek oktatásának sikeres keresztülvitelét csak úgy reményli, ha minden községben népoktatási kör alakul, mely az ügyet magáévá tevén, azt anyagi és erkölcsi erejével támogatja; megjegyeztetvén, hogy a testület felnöttek oktatása alatt egyelőre csak azon felnötteknek az elemi tantárgyakban való tanítását érti, kik valamely okból iskolába nem jártak. — A népkönyvtárak felállítását illetőleg az a véleménye a testületnek, hogy az iskolamulasztó tankötelesektől beszedett büntetéspénzek fordíttassanak e célra.

10. Tárgyalás alá vétetett az **iskolai takarékpénztárak kérdése.**

Határozatott: Minthogy az iskolai takarékpénztárak jótékony hatással lennének magára a népre is: ennél fogva a testület ezen takarékpénztáraknak mindazon helyeken való felállítását javasolja, melyeken azt a viszonyok és körülmények megengedik.

11. Tárgyaltatott a **népiskolai vallásoktatás** kérdése.

Határozatott: A testület ezen kérdésnek a napirendről való levételét indítványozza.

Kelt Kecskeméten, 1878. június 30.

Böszörményi Mihály,
testületi elnök.

Páthy Károly,
testületi főjegyző.

Az »udvarhely-megyei székely-kereszturi tanítói fiókkör 1878. évi június hó 12-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy az alábbi, s népoktatás ügyünkre vonatkozó tételek, — mint melyeket fentnevezett tanítói fiókkör egyhangulag magáévá tett, elnöki leg terjesztessenek fel a folyó évben Budapesten tartandó általános tanítói nagygyűlés központi bizottságához, oly célból, hogy az ezen tételeket megvitatás végett az általános tanítói nagygyűlés elé terjessze.

I.

Tanítói fiókkörünk a **népoktatási törvény** következő §-ait kívánja módosíttatni.

1. A 34. §. így módosítandó: Egy tanító 80 növendéknél többet semmi esetben sem taníthat.

Indok. Ezen kivánalmat egészségi, nevelési és didactikai szempontok eléggé indokolják.

2. Az 51. §. így módosítandó: A szegénységüket kimutató gyermekeket fölmentheti az iskolaszék a tandíj fizetése alól, de a hol a tandíj gyakorlat szerint a tanító fizetésének egy részét képezi, ott az iskolaszék köteles a tanítót az iskolai, vagy más alapból megfelelő kárpótlásban részesíteni.

Indok. Ez sok helyen megakadályozná a tanító fizetésének megesonkítását és a tanító és a nép között sok gyűlölségnek és surlódásnak elejét venné.

3. A 61. §. így módosítandó: A tanfolyam a felső népiskolában fiuk és leányok számára egyaránt 3 év.

Indok. Minthogy a felső népiskolával a leánygyermek legtöbbszörének képzése befejezettnek tekintendő, a 2 éves tanfolyam nem elegendő arra, hogy őket az életre kellőképen előkészítse; másfelől ugyanezen törvénynek 108. §-a szerint, a képezdében való felvételésnek alapja egyfelől a felső népiskolai 2 éves tanfolyamnak bevégezése lévén, ezen előkészület nem felel meg a fiuktól követelt 4 középtanodai osztályban nyert előkészületnek; holott a képezdei tanfolyam végeztével a tanítók és tanítónők egyenjogúak a törvény előtt.

4. A 84. §. így módosítandó. A tanári személyzet egy igazgatótanárból, egy segédtanárból, 2 rendes-, egy zene- és énektanárból és egy a gyakorló iskolában működő egy tanítóból áll, kik mindnyájan valamely e célra szervezett központi vizsgáló bizottságtól nyernek képesítő oklevelet.

Indok. a) Ez időszertint a népoktatási törvények nem gondoskodnak kellőkép a tanító-képezdei tanárok képeztetéséről és képesítéséről, a mi mind a tanító-képzés ügyére, mind a tanárookra hátrányos.

b) A zene- és énektanárok szakmája oly sokoldalú, hogy az arra való alapos előkészülés legalább is annyi időt és tanulást kíván, mint a rendes tanároknál, e mellett neki is, mint a többi tanároknak a paedagogiából is kellő képesítettséggel kell birnia.

c) A gyakorló iskola tanítójának már azért is birnia kell egy képezdei tanár képzettségével, mivel ő a gyakorlati megvalósítója minden tantárgynál a paedagogiai elméletnek. Továbbá tanítói működése egy, a képezdei tanárok és ifjuság által folytonosan látogatott gyakorló iskolában, oly természetű, mely a tanári képzettséget és minősítvényt okvetetlenül megkívánja.

5. 85. §. így módosítandó: A tanító-képezdei tanárok fizetése, ideértve a zene- és énektanárt és a gyakorló-iskola tanítóját is, az állami középtanodai tanárok fizetésével egyenlővé tételik.

Indok. A fönnebbi 84. §-ban követett minősítvény s azon körülmény, hogy már 3 évi tanfolyamnál is, a tanítóképezde a középiskolai 5—6—7-ik osztályainak, s ha a 4-ik évi folyam felállittatik, képezdei tanfolyam a középtanodai tanfolyamnak felel meg, s a munka itt semmi-vel sem könnyebb, mint amott, — ezen követelményt eléggé indokolják.

6. A 86. §. így módosítandó: A tanítóképezdében olyan éptestű növendékek vétetnek föl, kik a 15-ik életévüket már meghaladták s a gymnasium-, reál- vagy polgári-iskola 4-ik osztályából legalább kielégítő (bélyegmentes) bizonyítványt mutatnak föl.

Indok: A képezdei fölvételnél megengedett fölvételi vizsgálatok igen viszonylagos értékűek s nem nyujtanak biztos tájékozást a

növendékek alapos előkészültségükről; s nem terjedvén ki a középtanodai 4 alsó osztály minden tantárgyaira, felületes képzettséggel is sokakat bejuttatnak a képezdebe. Egy ilyen, a nevezett 4 osztály minden tantárgyára kiterjedő vizsgálat legcélszerűbben az illető tanintézetben ejtendő meg. — Ezen okoknál fogva tehát a képezdénél minden fölvételi vizsgálat beszüntetendő.

7. A 87. §. így módosítandó: A képezdei tanfolyam 4 év.

Indok. a) A középiskola s polgári iskola 4 alsó osztályából jövő 15 éves növendék nem hozhat annyi alapos ismeretet és érettséget a képezdebe, hogy a 3 évi tanfolyam legnagyobb részét elmélettel eltölteni ne kellene s így a nem kevésbé fontos gyakorlati kiképzetésre alig jut idő.

b) E mellett a néptanítói hivatás fontossága a kilépő növendék időbeli érettségét is megkívánja.

c) Mai nap tul vagyunk a sokat hangoztatott s érzett tanítói hiányon, azért a tanítók képeztetésénél már nem a mennyiségre, de leginkább a minőségre kell a fő súlyt fektetni.

8. A 91. §. így módosítandó: A tanító képezde épületei a tanításhoz, a növendékek élelmezéséhez és benlakásához megkívántató helyiségeket foglalják magukban.

Indok. A célszerűen rendezett bennlakás, nevelési szempontból, a mostani társadalmi viszonyaink között a tapasztalás szerint kívánatos.

9. A 98. §. így módosítandó: a tanári-szék fölött az igazgatótanács áll. Ez az elnöklő tanfelügyelőből az igazgató-tanárból s a közoktatási min. által kinevezett 5 tagból áll.

Indok. Ezen fogalmazási módosítást a régi szöveg kétértelműsége teszi szükségessé.

10. A 100. §. így módosítandó: Az igazgatótanács minden tagja az összejövetelök alkalmával tett utiköltségek megtérítésében s napidijban részesülnek az intézet pénztárából.

Indok. A tanfelügyelő és igazgató a szorosán vett hivatalos kötelességeken kívül végzett teendőikért a más államhivatalnokok napidijazásával követett eljárás szerint is méltán tarthatnak igényt napidijra s esetleg utiköltségre.

Hetyey Gábor, elnök.

(Vége következik.)

Levelezés.

Ems, 1878. június 25.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Itt a távol Németországban is olvastam az utánam küldött hazai lapokat, s így a kegyed által szerkesztett »Népnevelők lapja«-t is, melynek a 25. számában (393. l.) találom a »Pécs-várad-vidéki tanítóegylet véleményét» a magyarországi néptanítók 50-es bizottsága által a III. egyetemes tanitógyűlés ügyrendére kijelölt tételekre nézve. A népiskolai takarékpénztárak kérdését a P.-v.-v.-t.-e. a napirendről letéetni kívánja több okokból. Nem lehet szándékom e helyen mindenre felelni, szoritkozom csak a másodikra. Ott (396. l.) az áll: (mint például az 1875. évben Belgiumban egy takarékkönyvecskére átlag

302 frank esett) azt tanusítják, hogy inkább a szülők, mint a gyermekek takarítsanak, mivel ennyi zsebpénzt vajmi ritka jómódu szülő adna gyermekének«

En nem tudom, honnan vette a tisztelt egylet e kimutatást. Az én, 1875. ápril 7. a fővárosi közgyűlésen tett ebbeli indítványomban azt állítottam, hogy Belgiumban az 1873—4 iskola év végével 10,135 gyermeknek volt megtakarítva 125,100 frank, tehát mintegy 12 frank jut egy-egy gyermekre. Nem lehet, hogy ez két év alatt annyira megváltozott volna, hogy 13 frankból lett 302 frank.

Kérem szépen, legyen a tisztelt egylet oly szives erre felelni, mert ha e taktika nem áll, akkor az előbbi kettőnek sem volna nagy értéke.

A mint én mult évben kiadott füzetkémben kimutattam, Magyarországon 3010 gyerek takarított 18,814 frtot, esvén egy gyermekre mintegy 6 frt 25 kr. Ennyit megtakaríthat egy gyermek zsebpénzéből egy év alatt, ha nem pazar. Azt is említettem ott, hogy ha 1.497.144 gyermek közül, kik Magyarországon járnak iskolába, csak fele — 748,572 — takarítna ennyit, ez egy-egy esztendőre tenne 4.678,575 frtot. Talán érdekes lesz e fölött komolyan gondolkozni!

Igaz tisztelettel

Weisz Bernát Ferenc.

Irodalom.

— **Népiskolai földirat.** I. füzet. Szülőföld-ismertetés a III. osztály számára. Módszertani kezelés alapján írta Záray Ödön. A ministeri új tanterv alapján átdolgozott 6. kiadás. Arad város és Arad vármegye térképével. Arad, 1878. Kiadja Gyulay István. Ára 40 kr.

— **Népiskolai földirat.** II. füzet. Honismertetés a IV. osztály számára. Módszertani kezelés alapján írta Záray Ödön. A min. új tanterv alapján átdolgozott 6. kiadás. Ára (térkép nélkül) 30 kr. — Bővebb ismertetését később adjuk.

— **A »Magyar Lexikon«** 5. füzeté is megjelent (Afrika színezett térképével.) Közli az »angol ló« és »Antonius« a bölcész magyarázatát a közbeeső szavak és nevek magyarázatával. Ára 30 kr. Minden füzet külön kapható. Fizetések előre nem teljesítendők. A megrendelések Rautmann Frigyeshez intézendők.

— **Az »Apollo« és »Orpheus«** zeneműfolyóirat legújabb száma következő tartalommal jelent meg: 1. A kornevillei harangok, egyveleg Planquette Róbert vig operájából, szerkeszté Wachtel Aurel. 2. Szeretsz-e még? rezgőpolka Fanzler L. J.-tól. 3. Gyermekkörben. I. Honfidal. II. Mesemondó néni. III. Labdázás Wachtel Aureltől 4. I. Egervárban dobolnak . . . II. A kit az ég . . . III. Szeliden leng . . . dalok Allaga Gézától. 5. Előjátékok orgonára vagy harmoniumra, Kapi Gyulától. A lap előfizetési ára félévre 3 frt, mely az Apollo kiadóhivatalához (Budapest, vár, országház utca 94. szám.) címezve küldendő be, legcélszerűbben postautalvány útján.

Iskolai értesítők.

— Az évi zárvizsgálatok megtartása után több helyről küldöttek be hozzánk iskolai értesítőket, melyekről szívesen teszünk említést s közöljük azokból a következőket.

1. A **keszthelyi** községi elemi népiskola 4 fiu, 4 leány és 1 vegyes osztályból áll, külön-külön tanítóval. A fiu növendékek száma 248, a leányoké 242, az ismétlőiskolásoké 68, összesen 558. A tanítói személyzet a következő tagokból áll: Brüller Mór, Ujlaky Mátyás, Holczmann Ferenc, Vöröss János, Reich Miksa, Pöltz Pál, Haschpel József, Ertl Károly Nagy Mariska. Női munkavezetők: Emeczné Braun Borbála és Oppenheim Katalin. Az iskola jötevői voltak az 1877–78. tanévben: Tolnay gróf Festetics Tasziló, Reischl Vencel és neje, Baán József, Pflanzner Gábor és Kunze Antal.

2. Az **országos nőiparegylet** ipariskolájának és iparos tanítónőképezdéjének értesítőjéből látjuk, hogy ezen intézetben a lefolyt 1877–78. tanévben 102 növendék volt a nagyérdemű György Aladárné igazgatása alatt. A növendékek életkora 13-tól 47 ig-változott. Örömmel értesülünk arról is, hogy azon növendékek, kik a tanév elején magyarul nem tudtak, a tanév végén kitűnő előmenetelt tanusítottak a magyar nyelv- és nyelvtanból. Az intézetben kötelezett tantárgyak: ált. nevelés- és módszertan, magyar nyelv, történelem, földrajz, számtan egyszerű könyvitel, természetrajz, természettan, vegytan, rajz, kézimunkák. Nem kötelezett tantárgyak: német nyelv, francia nyelv, gyorsírászat és kettős könyvitel. Kimerítő tudósítás van adva ez értesítőben az intézet céljáról, a tanfolyamokról, a tanintézet növendékeiről, a tantárgyakról, az oktatás rendezéséről és a tanítókról, a tanulókról, azok felvételéről s egy-egy osztályban való létszámáról, a vizsgálatok- és bizonyítványokról, a tanulók fegyelmi rendtartásáról, a fenyték alkalmazásáról és módjairól; végül közölve van a képesítő vizsgálatok ügyében kiadott ministeri rendelet, az orsz. nőiparegylet igazgatósága — s a tanítók és növendékek névsora.

3. A **sümeghi** róm. kath. elemi tanoda értesítője közli az intézetben működő tanítók neveit, ezek a következők: Exner Alajos, Varga József, Bánfi Alajos, Károlyi János, Stengel Lajos, Könnye József és Csígó Mari; továbbá a tanév alatt előfordult fontosabb változásokat, nevezetesebb ünnepélyeket, látogatásokat, a jótékonysággyakorlók neveit, ezek közül különösen megemlítendő Ramassetter Vince, kinek oly sok érdeme van sümeghi város tanügyi emelkedésében s a ki f. é. május hó 10-én lehelé ki nemes lelkét. A tanítótestületnek 1877 8. évi külön működéséről szóló jelentésből kiemeljük Bánfi Alajosnak, »a nyelv tanítás története és módszertan« című előadását; az olvasás és írás tanárjának fejlődése és ennek történetéről Könnye Alajos tartott felolvasást. Előadásokat tartottak ezeken kívül Dr. Stirling Sándor, Károlyi János, Grosz Lipót és Adám Iván. Közli az értesítő a tantestület által járadott szak- és egyéb lapok, továbbá a könyvtár címjegyzékét, a tanítványok névsorát. Fiu tanuló járt ezen intézetbe 422, leány 157, mindkét nembeli 399; az ismétlő iskolába 204.

4. A **csabrendeki** magyar királyi állami elemi népiskola tanítói: Löb Ignác, Gosztony Ignác (igazgató), Galambos Lajos és Szabó Hermin. Kimutatást közöl az értesítő a tanév alatt történt nevezetesebb mozzanatok-, látogatások- és jótékonyságokról, a tanítói testület működéséről, a szaklapok és könyvtár jegyzékéről. Fiu tanuló volt 139, leány 121, összesen 260. Mint ritkaságot egyszersmind törvényellenes dolgot felemlítjük, hogy az ezen intézetbe járt 104 izraelita növendék vallástani oktatásban nem részesült. Mi okból történt ez?

V e g y e s e k.

— **Bittó Béni** ur a tanügy iránt több ízben tanusított meleg érdeklődését és áldozatkészségét újabbán ismét azzal tetézte, hogy a sárosfai tanító fizetésének javítására ezer (1000) forintot adott alapítványképen. E nemeskeblű hazafi már 4 év óta ugyancsak a tanító fizetésének javításához évenként 50 forinttal járult. — Ezuttal megemlítjük, hogy levelezőnk a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a nevezett jötevő t. nejről, **Bittó** szül. **Bartal Jozefa** ő nagyságáról, ki az ez idei vizsgálat alkalmával a növendékek számára, kik tulnyomólag a szegény nép gyermekei, kis lakomát rendezett az iskola helyiségében, hogy a vizsgálati nap kedves legyen mindnyájokra nézve. — Végre azt írja levelezőnk, hogy **Nagy Elek** ur az iskolai könyvtarra 5 frtot adományozott; továbbá, hogy a közs. iskolaszék a tanítót már 4 éven át minden tanév végén 25 frtnyi tiszteletdíjjal tüntetett ki.

— **A »polgári iskolai tanítóegyesület«** f. hó 3-án d. e. tartá rendes közgyűlését. A jelenlegi közgyűlés határozattá emelte, hogy a jelenlegi polgári iskolai tanítóképzés hiányos és elégtelen, hogy a polgári iskolai tanárok a hivatalos tanító-egyleteké külön alakuljanak ügyük érdekében; továbbá kimondá, hogy a rajztanítás a leányiskolákban a női foglalkozásnak megfelelőleg alakíttassék át, a vidéki polgári iskolai tanítóknak külön szolgálati pragmatica adassék stb. Végül a választás megejtetvén, **Lengyel Sándor** elnökül, **Gyulay Béla** alelnökül és a volt választmány legnagyobb része újból megválasztatott.

— **Halálozás.** **Bakos László** 90 éves tanítót, ki körülbelől 60 évig működött a rögös pályán s alig pár napig élvezte nyugdíját, közelébb temették el **Furtán**, Bihar megyében. Sokan voltak temetésén az öreg embernek, kit szerettek míg élt és megkönyeztek, midőn meghalt.

— **A fővárosi köztörvényhatósági bizottság** legutóbb tartott ülésében a polgári iskolák szervezetéről is levén szó, tárgyalatott a közoktatásügyi bizottság előterjesztése a polgári iskolák szervezete tárgyában. Tapasztalás szerint a polgári iskolák felső osztályait alig látogatják. E körülmény okát a közokt. bizottság abban látja, hogy az alsó osztályokba a tanulók a népiskolából kevés ismerettel lépnek (?); ennek folytán legtöbbször ismételtetik az osztályt, mi miatt elmaradoznak a tanulók, de a legfőbb ok mégis az, hogy a polgári iskolát végzett tanulók alig képesíttetnek valamely pályára, e tekintetben a bizottság felirattal indítványoz küldeni a közokt. miniszterhez, hogy a polgári iskolákat nagyobb képesítési erővel ruházza fel s különösen adja meg a tanulóknak az egyévi önkéntességi kedvezményt.

— **A fővárosi népiskoláinál** üresedésben levő tanítói a lomásokra folyamodók a közokt. bizottság által megvizsgálatván, a kijelölés a legközelebbi napokban fog megtörténni. Mindössze csak mintegy 8 állomás lesz betöltendő s így a folyamodóknak alig 10% -kát éri a szerenese, hogy óhaja teljesíttetik.

— **Szinészből kántor.** **Gerecs János**, ki több éven át kedvelt tenoristája volt a vidéki operatársulatoknak, közelébb megvált a színi pályától és nagykátai kántori állomásra pályázott. Több pályázó közül őt választották meg nagy szavazattöbbséggel. A nép ugy fogadta az operistából lett kántort, mint valami képviselőt: ovációkkal, eljenzéssel, lobogókkal.

F. h. 13-án a tanszerkiállítást rendező bizottság ülést tart, melyre a biz. tagok tisztelettel meghívotnak.

Mayer Miksa.
elnök.

* **Szerkesztői üzenetek.** S. I. urnak **Békason**. Hirdetve volt a lapokban, hogy a kik az egyet. tanítógyűlésben részt venni óhajtanak, tagsági jegyeikért a 2 frtot **Murányi Kálmán** f. v. tanító s bizotts. pénztárnokhoz, V. ker. hold-utca 5. sz. a. küldjék be; a jegy csak a két frt beküldése után küldetik meg, előre nem — K. S. urnak **Ó-Kanizsán**. Igen szívesen adok tért közleményeinek, sőt köszönettel veszem azokat. — H. E. urnak **Ujszászon**. Lehetőleg idejében tessék küldeni; a kért példányokat postára tettem. — J. I. urnak **Nagy-Károlyban**. A ki tanító és 50-es bizottsági tag letére még most sem vett tudomást a III. egyetemes tanítógyűlésre kitéüzött tételekről, holott azok minden lapban közölve voltak, az nem méltó arra, hogy megírjuk neki, annyival is inkább, minthogy nekünk itt a fővárosban egyéb dolgunk is van s a gyengébbek kedvéért nem tarthatunk külön irodát és tisztviselőt. A ki érdeklődik az ügyek iránt, tudomást szerezhet azokról legalább a szaklapok útján, csak olvassa azokat. — M. K. urnak **Lacházán**. Elküldöttem; azt hiszem megkapta. — B. M. urnak **Nádudvaron**. Így sem lehet. Elég volt az a pár sor. Ön nem ismerte fővárosi viszonyait. — S. A. urnak **Puchon**. Meglesz; a jegyért azonban tessék a két forintot előre beküldeni.